

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Præcipuæ objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

pientia & intelligentia nuncupatur. Unde Justinus Martyr, referente Baronio, initio historiae Ecclesiasticae, ait Christianos esse nominandos, quotquot è gentibus, licet adventum Christi præcesserint, cum ratione vixerunt; quia nimirum Christus est ratio & sapientia aeterna.

29 Secundò magis impugnatur hæc Molinae responsio: Angelus non potest pro sua libertate immutare modum naturalem suæ cognitionis; utpote qui non subditur ipsius libertati, sed ex natura sua ei cognovit: cognoscere autem conclusiones, simul intiendo earum principia, absque illatione unius ex alio, est modus cognoscendi ei maxime connaturalis, quia ipsum exigit natura Angelica, ratione suæ perfectionis & excessus supra naturas intellectuales inferiores. Unde (ut respondeatur ad id quod additur de doctrina Thomistarum) licet possit Angelus, utendo inadæquatè aliquà ex suis speciebus, solum in ipsa intueri principium, & ibi sistere, cum tamen postea utendo eadem specie, vult in ipsa intueri conclusionem, nequit id facere, ex illa priori cognitione deducendo aliam; sed eà omisâ, debet talem elicere cognitionem, per quam simul inueatur & principium & conclusionem: quia (ut jam ostendimus) hoc exigit naturalis ejus modus cognoscendi.

30 Dices secundò cum Suare, hac ratione D. Thomæ ad summum concludi, quòd Angelus non possit discurrere circa objecta naturalia; subindeque cum ipsa adhuc stare, quòd utatur discursu circa supernaturalia; cum circa ea non habeat ex se lumen perfectum, sed ad summum potentiam obedientialem.

Sed contra: Sicut gratia non deprimit naturam ad ordinem inferiorem, quia de se est immaterialior & elevatior quàm natura, ita cognitio supernaturalium, quæ est aliquid Angelo gratuitum, non deprimit modum intelligendi ipsi connaturalem, sed potius ipsum perficit & elevat. Ergo Angelus cognoscendo supernaturalia, non deprimitur ad modum cognoscendi suæ naturæ inferiorem, qualis est modus cognoscendi per discursum; sed relinquitur cum modo intelligendi sibi connaturali, solumque cum eo elevatur ad altiorum ordinem.

Adde quòd, lumen supernaturale de se non est discursivum, ut testatur D. Thomas 2. 2. quæst. 9. art. 1. ad 1. sed solum ex parte subjecti, quando scilicet est in subjecto ex se discursivo: Ergo cum Angelus, qui est subjectum talis luminis, in ordine ad cognitionem supernaturalem, ex se, sive ex sua natura non sit discursivus, non recipit tale lumen ut discursivum, subindeque non discurret circa supernaturalia.

31 Confirmatur: In hoc principio, *Christus est homo*, continetur necessariò hæc conclusio, *Christus est risibilis*: Ergo sicut lumine naturæ Angelus uno & indivisibili actu cognoscit Petrum esse hominem, & esse risibilem, ut fatetur Suarez; ita lumine supernaturali fidei, unico & simplicissimo actu, illas duas propositiones simul attingit, & unico intuitu in hoc principio, *Christus est homo*, videt illum esse risibilem.

Ex quibus patet, quòd non solum de facto Angelus non discurret, sed etiam quòd nullo modo sit possibile ipsam discurrere, sive per se, sive per accidens, sive circa naturalia, sive circa supernaturalia. Sicut enim intellectus hominis, quantumcumque imperfecte se habeat in aliqua cognitione, nunquam dejicitur ad hoc ut modo brutali

A cognoscat, nempe per instinctum & determinationem, non verò per arbitrium & discursum in naturalia, futura contingentia, cogitationes cordis, & alia ejusmodi, nunquam tamen in modo cognoscendi ad hoc deprimitur, ut ea sicut homo per discursum propriè dictum intelligat.

s. II.

Præcipue objectiones solvuntur.

Objicies primò: Illud agens intellectuale est propriè discursivum, etiam circa naturalia, quòd habet distinctas de illis cognitiones, quarum una causatur ex alia: Sed Angelus ita se habet. Ergo discursivus est. Major constat ex suppositione ab initio facta. Minor verò probatur: Nam ex una parte Angelus ex cognitione sui cognoscit Deum, & ex cognitione causæ naturalis intelligit illius effectus; ex alia verò parte istæ cognitiones sunt distinctæ & diverse, quia (inquit Molina) una est intuitiva, nempe cognitio quam habet Angelus de seipso, & illa quam habet de causa naturali; alia verò abstractiva, scilicet cognitio quam habet de Deo, ex cognitione sui, & cognitio effectus quam ex cognitione causæ naturalis deducit: Ergo &c.

Confirmatur: Angelus habet diversas & distinctas volitiones, quarum una causatur ex alia; nam ex intentione finis, eligit media; & ex dilectione sui necessaria libere diligit alia à se: Ergo similiter potest habere diversas cognitiones, quarum una causatur ex alia.

Respondeo ad objectionem, negando Minorem. Ad cujus probationem, concessa primâ parte illius, nego secundam, quòd scilicet cognitio illa quam habet Angelus de Deo, ex cognitione sui, sit distincta à cognitione suæ essentiae; & similiter quòd cognitio effectuum quam habet ex cognitione causæ naturalis ipsorum, sit formaliter diversa à cognitione talis causæ: Ad probationem subjunctam in contrarium, quâ convincitur Molina ad concedendum Angelis discursum propriè sumptum, dico unam eandemque notitiam posse esse respectu diversorum objectorum intuitivam simul & abstractivam; ut constat in visione Beata, quæ unica numero existens in quolibet Beato, est intuitiva Dei & creaturarum existentium, abstractiva verò respectu possibilium: unde non est mirum quòd eadem cognitione, quâ Angelus suam essentiam intuitivè intelligit, Deum abstractivè cognoscat; & eadem notitiâ, qua intuetur causam aliquam naturalem, abstractivè intelligat ipsius effectum.

Ad confirmationem, dato Antecedente, nego Consequentiam & paritatem. Ratio disparitatis assignatur à D. Thoma infra quæst. 60. art. 2. in corp. ubi sic habet: *Cognitio intellectus sit secundum quòd vos coenita sunt in cognoscendo. Est autem ex imperfectione intellectualis naturæ in lumine, quòd non statim eius intellectus naturaliter habet omnia intelligibilia, sed quaedam, quædam in alia quodammodo noverit: sed actus appetitive virtutis est è converso secundum ordinem appetentis ad res; quarum quaedam sunt secundum se bona, & ideo secundum se appetibilia; quædam verò habent rationem bonitatis ex utroque aliquid, & sunt appetibilia propter aliud. Unde non est ex imperfectione appetentis quòd aliquid appetat naturaliter ut finem, & aliquid per electionem ut ordinatur ad finem. Quia igitur natura intellectualis in Angelis perfecta est, invenitur*

in sola cognitio naturalis, non autem ratiocinativa: A
 quæ non possunt cognoscere evidenter: v. g.
 quando dæmones visis Christi miraculis, con-
 jiciebant ipsum esse Filium Dei; vel dum ex ali-
 quibus signis, aut externis indicis, venantur ac
 explorant cordium secreta, & futura contin-
 gentia: si quidem ibi sunt duo actus, quorum
 unus causatur ab alio, scilicet visio mirabilium
 Christi, & suspicio divinitatis illius; visio hujus
 signi externi, putâ immutationis vultus, & sus-
 picio talis cogitationis in mente conceptæ. Ne-
 que valet si dicas, hæc omnia cognosci unico ac-
 tu, subindeque ibi nullum intervenire discursum,
 qui pluralitatem actuum, quorum unus sit
 causa alterius, essentialiter importat. Nam contra:
 Repugnat unum & eundem actum esse simul
 evidentem & obscurum, certum & opinativum,
 necessarium & liberum: Sed cognitio mirabilium
 Christi erat dæmonibus evidens, certa, & omnino
 necessaria; cognitio verò divinitatis illius, inevidens,
 incerta, opinativa, & contingens: Ergo ibi erat
 diversitas actuum.

Objicies secundò: In Angelis datûr virtus bene
 consultativa, quæ dicitur Eubulia: Sed hæc
 dicitur inquisitionem & discursum: Ergo in An-
 gelis reperitur discursus. Item Angeli sunt ad
 contemplationem circa objecta supernaturalia, ut patet
 in illa 1a 2a q. 63. Quis est iste qui venit de Edom? &c.
 & ex illo Cant. 3. Quis est ista quæ ascendit per deser-
 tum, sicut virgula sumi? &c. Sed qui est capax ad-
 mirationis, est etiam capax discursus; nam tunc
 admiratio contingit, quando ex cognitione effe-
 ctus dicimur in cognitionem causæ ignotæ: Ergo
 Angeli sunt capaces discursus. Denique in
 Angelis reperitur scientia propriè dicta: At hæc
 importat discursum, cum cognitio conclusio-
 nis erga quam scientia versatur, ex cognitione
 principiorum causetur: Ergo idem quod prius.
 Respondeo inquisitionem & discursum non
 sequi per se & essentialiter ad actum Eubulicæ,
 sed tantum per accidens, & propter imperfe-
 ctionem subiecti: unde in Deo reperitur actus
 Eubulicæ, scilicet consilium, quantum ad certifi-
 cationem iudicis de rebus agendis; etiam si in il-
 lo non sit discursus, nec inquisitio, ut docet D.
 Thomas supra quæst. 22. art. 1. ad 1. Idem dicitur
 de Angelis. Similiter in illis est admiratio,
 quantum ad hoc quod dicit cognitionem rei
 occultæ, non autem quantum ad comparationem
 eisdem rei ad ejus causam occultam, & quan-
 tum ad desiderium cognoscendi causam; quæ
 non involvant discursum, & reperiuntur tan-
 tum in intellectu humano debitori: unde in
 admiratione angelica non reperitur discursus.
 Ad illud quod subjungitur de scientia, dicen-
 dum est imperfectionem discursus, seu quod
 cognitio scientifica ex priori cognitione causetur,
 non esse de ratione omnis scientiæ, sed solum
 de ratione illius quæ à cognitione princi-
 piorum realiter distinguitur: ut patet in scientia
 divina, quæ est verè & propriè scientia, & tan-
 tum non est discursiva formaliter, quia princi-
 pia & conclusiones diversis cognitionibus non
 contingit, ut docet S. Thomas supra quæst. 14. art.
 1. ad 1. & in quæstionibus disputatis, quæst. 2.
 de scientia Dei art. 1. ad 4. ubi sic ait: Discursus
 non contingit nisi secundum quod intellectus cognoscens
 principia, cognoscitur in potentia tantum conclusiones: si
 enim actu cognosceret, non esset ibi discursus; cum mo-
 dum non sit nisi exitus de potentia in actum. Dicitur er-
 go in Deo, ratione certitudinis, non autem rati-
 onis discursus. Cum ergo Angelus cognoscens
 principia, non cognoscat in potentia tantum
 conclusiones, sed unico & simplici actu videat
 conclusiones in principiis, ut supra ostendimus, est
 in eo reperitur scientia absque discursu formalis,
 cum solo discursu virtuali: iste enim nullam im-
 perfectionem importat, sed potius eminentiam
 perfectionem; cum consistat in unico actu
 equivalente pluribus, ac virtute multiplici,
 quantum scilicet unica formaliter cognitio
 per naturam terminatur ad causam, quam ad ef-
 fectum; prius ad principium, quam ad conclu-
 sionem, cum dependentia & causalitate virtua-
 li: ita quod terminatio ipsius ad causam & ad
 principium, sit ratio terminationis ejusdem ad
 effectum & conclusionem.

Objicies tertio cum Suarez: Est Angelus non
 discursans circa naturalia quæ cognoscuntur evi-
 denter, in illis tamen necessariò dari debet dis-
 cursus circa supernaturalia, & circa naturalia

Tom. II.

quæ non possunt cognoscere evidenter: v. g.
 quando dæmones visis Christi miraculis, con-
 jiciebant ipsum esse Filium Dei; vel dum ex ali-
 quibus signis, aut externis indicis, venantur ac
 explorant cordium secreta, & futura contin-
 gentia: si quidem ibi sunt duo actus, quorum
 unus causatur ab alio, scilicet visio mirabilium
 Christi, & suspicio divinitatis illius; visio hujus
 signi externi, putâ immutationis vultus, & sus-
 picio talis cogitationis in mente conceptæ. Ne-
 que valet si dicas, hæc omnia cognosci unico ac-
 tu, subindeque ibi nullum intervenire discursum,
 qui pluralitatem actuum, quorum unus sit
 causa alterius, essentialiter importat. Nam contra:
 Repugnat unum & eundem actum esse simul
 evidentem & obscurum, certum & opinativum,
 necessarium & liberum: Sed cognitio mirabilium
 Christi erat dæmonibus evidens, certa, & omnino
 necessaria; cognitio verò divinitatis illius, inevidens,
 incerta, opinativa, & contingens: Ergo ibi erat
 diversitas actuum.

Respondeo approbando responsum inter
 arguendum datam. Ad probationem in contra-
 rium dicendum est, quod sicut non implicat
 eundem actum cognitionis esse simul abstracti-
 vum & intuitivum, respectu diversorum, ut su-
 præ ostendimus; ita non repugnat esse eviden-
 tem & obscurum, necessarium & opinativum: im-
 mò sæpe in nobis reperiuntur actus habentes
 omnes hujusmodi conditiones; nam contingit
 multoties à nobis cognosci principium aliquod
 evidenter lumine naturali, & simul in eo quas-
 dam conclusiones in confuso tantum & opinati-
 vè; quia non penetramus simul, cum veritate
 hujusmodi principii veritatem illarum conclu-
 sionum, aut necessariam connexionem hujus-
 modi principii cum illis conclusionibus.

§. III.

Corollaria notatu digna.

EX dictis in hoc articulo habes primò resolu-
 tionem alterius difficultatis, quam pertra-
 ctat D. Thomas art. 4. hujus quæstionis, an scilicet
 Angelus intelligat componendo & dividendo:
 Ex eodem enim principio, quo supra proba-
 tum est, Angelum non discurrete, deducitur et-
 iam illum non uti formali compositione & di-
 visione: quia sicut in principio videt statim con-
 clusiones, ita etiam cognito aliquo subiecto, co-
 gnoscit etiam per unum simplicem actum om-
 nia quæ illi conveniunt aut repugnant: Ergo si-
 cut non discurret, ita nec componit aut dividit.

Dices primò: Intellectus Angelicus inter-
 dum utitur pluribus speciebus ad negandum al-
 liquod prædicatum de subiecto, v. g. speciebus
 hominis & leonis, ad negandum quod leo sit ho-
 mo: Ergo tunc non cognoscit ea quæ repugnant
 subiecto, per unicum simplicem actum, & con-
 ceptum, sed per plures, juxta pluralitatem spe-
 cierum; quia conceptus debet proportionari
 speciei à qua elicatur.

Respondeo primò negando Antecedens:
 quia ad propositionem negativam non est ne-
 cessarium habere claram & distinctam cog-
 nitionem utriusque extremi; sed sufficit cognosce-
 re repugnantiam unius extremi ad aliud; ita
 quod illud extremum non cognoscatur quid di-
 tativè, sed tantum ut alteri repugnans: ad illud
 autem non requiritur necessariò concursus du-
 plicis speciei; quia species representans Angelo
 aliquod

fff aliquod